

S. M. v. d. Galiën

VAN EEN Zandbombardement

Je zult het misschien niet direct geloven, maar zandbombardementen kun je in de zomer bij duizenden in ons land meemaken. Nee, dat zijn geen zandverstuivingen, die de wind veroorzaakt, maar werkelijke bombardementen, die door een zeker iemand op een bepaald doel gericht worden en vrijwel steeds met succes.

Als je in de zomermaanden door onze bossen wandelt, moet je eens proberen of je er niet iets van kunt ontdekken. Misschien heb je geluk.

In een zandhelling, graag vlak voor een min of meer loodrecht kantje, kun je soms kleine zandtrechters zien, grote en kleine. Van en naar beneden lopen ze taps toe. Op zichzelf hoeft dit je niet te verwonderen, want kuiltjes vind je overal.

Maar dit zijn heel bijzondere kuiltjes, de schuilplaatsen van een mierenleeuw. Doorgaans zie je niets dan zand, doch soms ook steken twee kleine tangetjes als fijne punten op de bodem van het kuiltje boven het zand uit. Een gevaarlijk instrument is dat, tenminste voor een mier, die het ongeluk heeft gehad, op de schuine kant van zo'n kuiltje terecht te komen.

Misschien weet je, dat mieren overal hun „neus" insteken. Op hun gedurige zwerftochten komen ze ook wel in de buurt van dergelijke kuiltjes, die trouwens altijd daar voorkomen, waar mieren te vinden zijn. Een mier laat zich door een oneffenheid in de grond niet ophouden om haar weg voort te zetten en zo'n klein kuiltje, de grootste hebben een middellijn van pl.m. 5 à 6 mm, de kleinste van pl.m. 1½ is voor haar helemaal geen hindernis. Ze duikt over de rand en... dan heb je het lieve levendje gaande.

Zelf voor een mier valt het niet mee om op zo'n schuine kant met zijn rulle zandkorrels te lopen en het wordt een gekrabbel van je welste om weer op de begane grond te komen. Door haar gespartel wordt echter een zandlawinetje losgewrikt en dit glijdt naar het centrum van de trechter. Plotseling komt daar ook leven in de brouwerij en een straal zand schiet omhoog, over de rand van de kuil, op de helling en over de mier heen. Nog eens gebeurt het. Je ziet heel even een snelle flits van wat zwarts en dan de vliegende zandstraal. De neervallende korrels doen de mier nog wat meer omlaagglijden, maar vooral komt dit, omdat de mierenleeuw, die zich onzichtbaar houdt, het zand onder haar poten vandaan haalt en met de zandverstuiving zakt de mier mee. Ze doet verwoede pogingen om weg te

komen, maar er is geen helpen aan. Lager glijdt ze, al maar lager.

Eensklaps wordt het bombardement gestaakt, een snelle flits van een bewegend iets zie je, als je heel scherp toekijkt, in het centrum van het kuiltje en dan begint de mier woedend om zich heen te bijten. Ze grijpt echter anders niets dan zand, want haar aanvaller blijft buiten bereik van haar scherpe kaken. De puntige tangetjes, die je daarnet boven het zand zag uitsteken, hebben de mier bij het achterlijf gegrepen en trekken haar rusksgewijs onder het zand, waar het de mier nog moeilijker wordt gemaakt om zich te verweren. Onderwijl spuit de mierenleeuw door een fijn kanaaltje in de tangetjes, vergif in het lichaam van de mier en na 1 of hoogstens 2 minuten blijft deze stilliggen, dood. De mierenleeuw zuigt haar uit en slingert daarna de lege huid over de rand van de vangkuil.

Misschien wil je nu graag weten, hoe alles precies in zijn werk gaat, want je zult wel begrepen hebben, dat hier iets bijzonders heeft plaatsgevonden. Luister!

Op de ene tekening zie je een mier op weg naar een valkuil. Op de andere is een mierenleeuw vergroot afgebeeld. De volwassen mierenleeuw is ongeveer 1½ cm lang. Eigenlijk is dit de larve. Het volkomen insect, een libelachtig wezen, met grote, gazen vleugels, zwerft 's avonds tussen de dennen rond en legt haar eitjes in het losse zand.

Wanneer uit een eitje een jonge mierenleeuwlarve komt, begint deze meteen een kuiltje te graven. Ze loopt achteruit en met de rechtersvoorpot brengt ze een lading zand op de kop en slingert dit dan weg.

Zo graaft ze een tamelijk cirkelronde sleuf. Door nu maar steeds weer naar het centrum van de cirkel toe het zand weg te graven en weg te slingeren ontstaat er langzamerhand een kuiltje, waarin kleinere mieren gevangen worden. Is het kuiltje gereed, dan verdwijnt de mierenleeuw beneden in het zand en wacht tot een mier over de rand zal duiken, om deze dan met een bombardement naar beneden te halen. Maar het zand moet droog en rul zijn. Op regenachtige dagen duikt de mierenleeuw wat dieper in het zand weg. Wordt hij groter, dan krijgt ook het kuiltje van lieverlede meer omvang.

Tegen September staakt de mierenleeuw zijn luguber bedrijf en kruipt dieper weg om te rusten tot het volgend jaar Mei. Dan lokt hij weer een hele

zomer lang de mieren in de val, om zich tenslotte te verpoppen en in de derde zomer als volkomen insect te voorschijn te komen.

Niet alleen mieren vallen hem ten prooi, ook oormormen, spinnen, rupsen, ja, wat voor kleinere insecten er maar over de krabbelrand terechtkomen op de zandhelling.

Ik heb een paar jaar lang op de Veluwe mierenleeuwen gezocht, ze ook wel gevonden, tot ik op een goede dag bemerkte, dat ze ook een plaatsje hadden gezocht in de mullen zandstrook vlak langs ons huis. Je ziet dus, verre reizen behoeft je vaak niet te maken.

De schoonheden van de natuur liggen vaak veel dichterbij dan je denkt.

H. P. van Iperen

„Elke Nederlander zwemmer”

Misschien hebben jullie dit opschrift wel eens zien staan op een aanplakbiljet, waarop zwemwedstrijden aangekondigd werden.

Het is het ideaal van de „Koninklijke Nederlandse Zwembond”.

Maar dit ideaal is nog lang niet bereikt!

In oude tijd had men een ander gezegde, n.l.: Baden houdt de dokter van de vloer, m.a.w. baden houd je gezond! Natuurlijk schuilt er in dit gezegde veel overdrijving! Wel zou je het er eens mee kunnen zijn, als men zei: Baden is gezond! Het is toch werkelijk zo, dat baden je, na een vermoeiende dag, weer fit maakt, vooral als het niet bij een douche blijft en men gaat zwemmen. Hierbij toch moet het lichaam ook nog verschillende gymnastische bewegingen uitvoeren.

De zwemkunst is al zeer oud, feitelijk zo oud als de mensheid.

Niet altijd vond men dat zwemmen gezond was of aan te bevelen. De Grieken hadden een spreekwoord, dat luidde: Hij kan lezen noch zwemmen, d.w.z.: hij is totaal onbruikbaar! Bij hen stond de zwemkunst dus wel hoog aangeschreven. Jonge Spartanen, die gehard moesten worden, moesten ook leren zwemmen. Maar in Duitsland dacht men in de 17e eeuw over de zwemkunst heel anders. Daar durfden de jongelui zo maar niet openlijk te gaan zwemmen, want, wanneer men hen betrapte, werden ze... afgeranseld! Zelfs de personen, die meer gestudeerd hadden, als b.v. dokters en van wie men dus heel wat anders zou verwachten, vonden dat zwemmen niet te pas kwam. Het verlaagde de mens tot... een vis!

Dit zag dan vooral op de crawlslag, waarbij armen en benen met de romp a.h.w. een gestroomlijnd lichaam vormen, dat dus minder weerstand van het water heeft te overwinnen. Deze manier van zwemmen, die jullie ongetwijfeld wel kent, was

al bij de Romeinen bekend en vooral in de laatste tijd, vindt deze zwemwijze weer veel beoefenaars.

Aanvankelijk baadden de Romeinen zich gewoonlijk in de Tiber. Maar de afvoerkanalen onttrokken aan deze rivier zoveel water, dat het zwemmen erin niets aangenaam meer was. Vandaar, dat de Romeinen toen zwembassins gingen bouwen. Eerst waren deze maar zeer eenvoudig, maar later werden de badkamers zeer weelderig ingericht.

En — keizer Augustus en Nero waren met gewoon badwater niet tevreden; deze vorsten lieten het parfumeren, zodat het heerlijk rook.

De dames werden zelfs nog meer verwend: zij baadden zich in... ezinnenmelk!

Iedereen, die maar enigszins in de gelegenheid was, nam een bad, want, zo zeide men: Baden houdt de dokter van de vloer! Ze bedoelden: Als je elke dag maar een bad neemt, word je nooit ziek!

In de badhuizen, die Nero liet bouwen, was alles zo luxueus ingericht, dat men wel vroeg: Wat is schoner dan Nero's thermen?

Keizer Trojanus bouwde bassins, die zo groot waren, dat men er de weg haast niet in vinden kon. Ze vormden een ware doolhof!

Men kon ook verschillende baden nemen. Een koud bad nam men in de openlucht, een warm in een badkamer met laag plafond, en een lauw in een ruimte, met hoge zoldering.

In later eeuw vinden velen zwemmen onzedelijk en wil men niets van de zwemkunst weten.

In onze tijd ziet men wel degelijk de grote, praktische waarde van het zwemmen in. Vandaar, dat op verschillende scholen, naast de gewone vakken, zwemles gegeven wordt.

Maar — zoals we hierboven al zeiden — zal het nog wel even duren, vóór „elke Nederlander zwemmer is”.